

Hvorfor så fornøyde med tannlegen?

Tannleger skårer høyt på forbrukerundersøkelser om kundetilfredshet. Et forskningsprosjekt ved Universitetet i Oslo (UiO) finner flere trekk ved den norske tannhelsetjenesten som kan bidra til å forklare pasientenes tilfredshet.

Det spiller ingen rolle hvor i landet man bor. Med stor statistisk sannsynlighet har pasientene uansett bosted god grunn til å være fornøyd med behandlingen de får hos tannlegen. Det er det samlede inntrykket i en fersk studie fra UiO. Analyser av en stor mengde data viser at norske tannleger generelt sett er svært samkjørte i hvordan de stiller diagnoser. I tillegg er de jevnt over svært gode til å behandle hull i tennene; fyllingene de legger har lang holdbarhet. Og tannhelsen til Ola og Kari Nordmann blir bare bedre og bedre.

Minimale variasjoner

– Det er et ganske stort datasett jeg har vært gjennom for å kunne trekke disse slutningene om forholdene i norsk tannhelsetjeneste, forklarer Andreas Dobloug. Han er informatiker med statistikkkompetanse og har nylig disputert med sin doktorgrad ved Institutt for klinisk odontologi, Det odontologiske fakultet.

Ut fra tall han har hentet fra Norsk tannhelsetjeneste og Statistisk sentralbyrå kan han altså tegne opp noen tendenser som muligens medvirker til den enorme tilfredsheten blant pasientene til norske tannleger: Norske tannleger definerer faktiske hull i tennene, eller karies, tilnærmet helt likt.

– Vi har brukt data fra pasientjournalene til alle mellom 6–18 år, i hele landet. I disse journalene finnes informasjon om graden av karies i tennene, som hvor mange tenner og hvor mange av tennenes flater som er rammet, og

Andreas Dobloug har forsket på tannlegers behandling av karies i alle norske fylker.

hvor dypt inn i emaljen eller hvor langt innenfor emaljen den har trengt inn. Disse dataene var et svært godt utgangspunkt for å kunne se på hvilket utviklingspunkt, eller «hvor ille det er», når tannlegene stiller sine kariesdiagnoser, forklarer Dobloug, som har sammenlignet kariesdiagnostiseringen til cirka 1 280 tannleger, som til sammen har behandlet nesten en million pasienter. Sammenligningen viser at det er svært god samstemthet.

– Det var lav variasjon i hvordan tannlegene vurderte karietilfellene. Vi sjekket dataene fylkesvis, og de viste mindre enn én prosent variasjon mellom fylkene. Det betyr at det i all hovedsak ikke spiller noen rolle om du går til tannlegen med hull i tanna i Oslo eller i Bodø; tannlegen vil mest sannsynlig vurdere tilfellet karies likt begge steder.

Solid fyllingsterapi

Når tannlegene først finner karies er de også svært solide i måten de behandler det på, ifølge Doblougs analyser.

– Tannlegene reparerer som oftest kariesangrepene med fyllinger. En sammenstilling av ulike data viser at det generelt sett er svært god kvalitet på det arbeidet tannleger i Norge gjør med fyllinger, forteller han.

For å komme fram til denne konklusjonen, så han på journalene til alle barn født i 1993, og videre trakk han ut dem som har en eller flere fyllinger i sine seksårsjeksler. Så analyserte han andelen av disse fyllingene som har måttet repareres, og hvor lenge de fyllingene som fungerer varer. Det har vært analyser med mange variabler.

– Det er en underdrivelse å si at det var en fordel å ha statistikk- og informatikkbakgrunn for å hente ut og sammenstille disse dataene, smiler Dobloug, som fikk interesse for prosjektet

etter å ha jobbet med informatikk ved Det odontologiske fakultet.

– Det er ganske unikt at vi i det hele tatt *kan* gjennomføre disse omfattende analysene. Det er få andre land som har organisert tannhelsetjenestene som oss i Norge. Den norske løsningen er det som gjør det mulig å få tilgang til et slikt stort materiale med systematiske data, som igjen tillater helhetlige analyser som de vi har gjort, forklarer Dobloug.

Flytter ansvar over til hjemmet

Noe av ønsket til Dobloug og hans forskningskolleger har vært å kunne si noe om hvorvidt forskjellene i karies

kan spores til forskjellig praksis hos tannlegene, eller om det heller bunner i forhold rundt pasienten. Det kan være alt fra genetisk arv i pasientens slekt, til kosthold og rutiner for tannhygiene. Det siste av hovedfunnene i Doblougs doktorgradsprosjekt viser at nordmenn i det store og hele har stadig færre hull i tennene. I løpet av en tiårsperiode har forekomsten av karies sunket jevnt i alle aldersgrupper.

– Samlet sett gir funnene våre tannlegestanden gode skussmål. Og på lignende måte kan en kanskje si at eventuelle forbedringspotensialer for karies i større grad hører til forhold rundt

pasienten, og ikke til tannlegene, oppsummerer Dobloug.

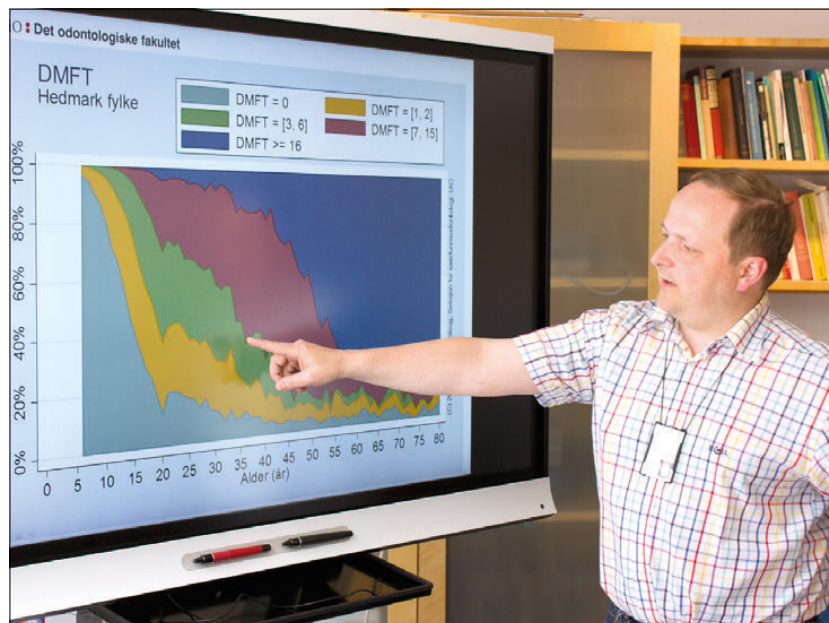
– Og så kan man jo spekulere i hva som er bakgrunnen for disse funnene. Kanskje er tannlegene såpass konsekvente i arbeidet sitt fordi vi har høy kvalitet på tannlegeutdanningene i Norge? At Den norske tannlegeforening har gode og godt innarbeidete etterutdanningstilbud kan også bidra til at de er så samstemte. Uansett hva som er årsaken vet vi i alle fall nå at karies behandles jevnt og godt av tannlegene. Og skal vi tro forbrukerundersøkelsene virker det som om pasientene også vet å sette pris på det.

Andreas Dobloug er tilknyttet Avdeling for samfunnsodontologi ved Institutt for klinisk odontologi ved Det odontologiske fakultet i Oslo, og disputerte 31. august i år. Hans hovedveileder har vært professor Jostein Grytten, med dekan og professor Pål Barkvoll som biveileder, begge ved samme fakultet.

*Tekst og foto:
Hilde Zwaig Kolstad*

Referanser:

1. Dobloug, Andreas & Grytten, Jostein (2015). A Ten-Year Longitudinal Study of Caries among Patients Aged 14–72 Years in Norway. *Caries Research*. 49: 384–389. doi: DOI: 10.1159/000381427.
2. Dobloug, Andreas; Grytten, Jostein & Holst, Dorthe (2013). Dentist-specific variation in diagnosis of caries – a multilevel analysis. *Community Dentistry and Oral Epidemiology*. 42: 158–191. doi: 10.1111/cdoe.12067.
3. Dobloug, Andreas & Grytten, Jostein (2014). Dentist-Specific Effects on the Longevity of Dental Restorations. *Community Dentistry and Oral Epidemiology*. 43: 68–74. doi: 10.1111/cdoe.12114.

Andreas Dobloug forklarer funnene i sitt doktorgradsprosjekt.

4. Dobloug, Andreas & Grytten, Jostein (2016). Correlation between Siblings in Caries in Norway. A Quantitative Study. *Community Dentistry and Oral Epidemiology*. doi: 10.1111/cdoe.12227.